

Krzysztof Janczukowicz

ODPOWIEDZIALNOŚĆ
KSIĘGOWEGO

Wydawnictwo

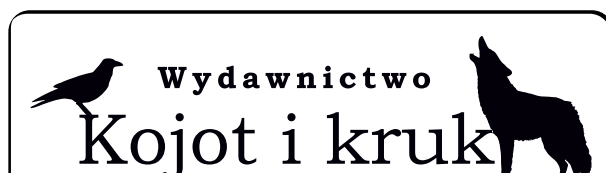
Kojot i kruk

© Copyright by
Wydawnictwo Kojot i kruk
Krzysztof Janczukowicz

Krzysztof Janczukowicz

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KSIĘGOWEGO

© Copyright by
Wydawnictwo Kojot i kruk
Krzysztof Janczukowicz

Redakcja i korekta: Joanna Ginter
Grafika i skład: Zbigniew Janczukowicz

ISBN 978-83-951597-3-2

www.kojotikruk.pl
biuro@kojotikruk.pl
tel. 506-946-056

Gdańsk 2018

Spis treści

Wstęp	13
--------------------	-----------

Stosowane skróty	15
-------------------------------	-----------

Część I. Zasady odpowiedzialności

1. Sytuacje uwzględniane w książce	19
---	-----------

1.1. Firma – kierownik jednostki – księgowy	19
1.1.1. Firma	19
1.1.2. Kierownik jednostki	20
1.1.3. Księgowy	22
1.2. Rodzaje i sfery odpowiedzialności księgowego	25
1.3. Relacje formalne między firmą a księgowym	29

2. Podstawy prawne odpowiedzialności księgowego	35
--	-----------

2.1. Brak regulacji szczególnych	35
2.2. Umowa podstawowa między księgowym a firmą	36
2.2.1. Zagadnienia wspólne	36
A. Regulacje pomocne przy formułowaniu obowiązków księgowego	36
B. Wyłączność doradztwa podatkowego	40
C. Ogólnoprawne zasady kształtowania obowiązków i zasad odpowiedzialności	41
2.2.2. Umowa z biurem rachunkowym	43
2.2.3. Umowa o pracę	46
2.3. Powierzenie obowiązków płatnika	46
2.4. Pełnomocnictwo do podpisywania deklaracji	48
2.5. Powierzenie obowiązków w zakresie rachunkowości	49
2.6. Polecenie służbowe – znaczenie dla odpowiedzialności	50
2.7. Właściwa reakcja na dostrzeżone nieprawidłowości	54

3. Odpowiedzialność podatkowa 57

4. Odpowiedzialność cywilna 61

4.1. Podstawy odpowiedzialności	61
4.2. Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej	65
4.2.1. Zestawienie przesłanek i ich udowadnianie	65
4.2.2. Szkoda	66
A. Szkoda w ujęciu ogólnym	66
B. Rodzaje szkód wyrządzanych przez księgowego	69
4.2.3. Zachowanie dłużnika stanowiące przyczynę szkody	73
4.2.4. Związek przyczynowy między zachowaniem dłużnika a szkodą	73
4.2.5. Wina dłużnika	74
A. Zasada winy. Wina umyślna i nieumyślna	74
B. Przyczynienie się wierzyciela do szkody	76
4.3. Sankcje	77
4.3.1. Naprawienie szkody	77
4.3.2. Kara umowna	78
4.3.3. Obniżenie wynagrodzenia	79
4.3.4. Odsetki za opóźnienie	81
4.3.5. Niemożliwość wykonywania umowy	82
4.3.6. Rozwiązanie umowy	84
4.3.7. Zwrot bezpodstawnego wzbogacenia	86
4.4. Przedawnienie	87
4.5. Odpowiedzialność biura rachunkowego	90
4.5.1. Ujęcie ogólne	90
4.5.2. Odpowiedzialność w sferze rozliczeń podatkowych	92
4.5.3. Odpowiedzialność w sferze rozliczeń z ZUS	93
4.5.4. Odpowiedzialność w pozostałych sferach	94
4.5.5. Odpowiedzialność wobec wspólnika firmy – spółki osobowej	95
4.5.6. Odpowiedzialność poszczególnych osób wchodzących w skład biura	97
4.6. Ubezpieczenie OC	98
4.6.1. Zasady ubezpieczenia OC biura rachunkowego	98
4.6.2. Odpowiedzialność ubezpieczyciela wobec firmy	100
4.6.3. Odpowiedzialność regresowa biura wobec ubezpieczyciela	102
4.7. Odpowiedzialność księgowego – zleceniobiorcy prywatnego	103

5. Odpowiedzialność pracownicza 105

5.1. Rozwiązanie umowy o pracę przez firmę	105
5.1.1. Ujęcie ogólne	105
5.1.2. Przyczyny rozwiązania umowy z winy pracownika	107
5.1.3. Rozwiązanie umowy z powodu reorganizacji księgowości w firmie	110
5.2. Odpowiedzialność porządkowa	111
5.3. Odpowiedzialność materialna (odszkodowawcza)	112
5.4. Przedawnienie roszczeń	114
5.5. Bezpodstawne wzbogacenie	115

6. Odpowiedzialność karna – zasady ogólne 117

6.1. Krąg osób ponoszących odpowiedzialność karną	118
6.1.1. Formy popełnienia czynu zabronionego	118
6.1.2. Odpowiedzialność osoby zajmującej się sprawami firmy	121
6.2. Zasada winy	123
6.2.1. Uwagi ogólne	123
6.2.2. Umyślność i nieumyślność	123
6.2.3. Reguły procesowe	127
6.3. Sankcje	129
6.3.1. Kary w prawie karnym powszechnym	129
A. Rodzaje kar	129
B. Wymiar kary	131
6.3.2. Kary w prawie karnym skarbowym	133
A. Rodzaje kar	133
B. Wymiar kary	135
6.3.3. Kary – podsumowanie	136
6.3.4. Zakaz wykonywania zawodu i inne środki niemajątkowe	137
6.3.5. Obowiązek naprawienia szkody i przepadek	140
6.4. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność	141
6.4.1. Korekta deklaracji	141
6.4.2. Czynny żal	143
6.4.3. Przedawnienie	145
6.4.4. Znikomość społecznej szkodliwości czynu	147
6.4.5. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	148
6.4.6. Odstąpienie od wymierzenia kary	148
6.4.7. Zła sytuacja finansowa firmy	149
6.5. Odpowiedzialność za wiele zachowań zabronionych	150

7. Odpowiedzialność karna – typy czynów zabronionych..... 153

7.1. Rozliczenia podatkowe firmy jako podatnika	153
7.1.1. Oszustwo podatkowe (złożenie nieprawdziwej deklaracji)	153
A. Osoba ponosząca odpowiedzialność	154
B. Zamiar złożenia nieprawdziwej deklaracji	155
7.1.2. Nieterminowe złożenie deklaracji	157
7.1.3. Niepłacenie podatku	158
7.2. Rozliczenia podatkowe firmy jako płatnika	159
7.2.1. Rodzaje czynów zabronionych	159
7.2.2. Osoby ponoszące odpowiedzialność	160
7.2.3. Sankcje za nieprzekazanie pobranych zaliczek do urzędu skarbowego ..	161
7.3. Rozliczenia z ZUS	162
7.4. Prowadzenie ksiąg podatkowych	165
7.4.1. Rodzaje czynów zabronionych	165
7.4.2. Osoby ponoszące odpowiedzialność	167
7.5. Sprawozdawczość finansowa	170

7.5.1. Rodzaje czynów zabronionych	170
7.5.2. Osoby ponoszące odpowiedzialność	170
7.6. Fałszowanie dokumentów	171
7.6.1. Fałszowanie dokumentów w ogólności	171
7.6.2. Odpowiedzialność w zakresie fakturowania	173
7.7. Ukrywanie albo niszczenie dokumentów	174
7.8. Przestępstwa przeciwko mieniu	175
7.8.1. Uwagi ogólne	175
7.8.2. Przywłaszczenie	176
7.8.3. Oszustwo	177
7.9. Przestępstwa przeciwko działalności firmy	179
7.10. Utrudnianie czynności urzędowych	181
7.11. Czynny zabronione naruszające prawa pracowników	182
7.12. Niezawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC	183

Część II. Kazusy

Kazusy cywilne187

C-1 Zaniżenie VAT w deklaracji składanej przez biuro rachunkowe (art. 471 kc)	187
C-2 Wadliwa jednorazowa amortyzacja nabytego samochodu (art. 471 kc)	188
C-3 Nieprawidłowe dokumentowanie kosztów (art. 471, 361 i 819 kc)	190
C-4 Niesporządzenie informacji PIT-8C (art. 471 i 819 kc)	194
C-5 Niezgłoszenie wyboru podatku liniowego (art. 471 kc)	196
C-6 Przeoczenie przekroczenia limitu dla ryczału ewidencjonowanego (art. 471 i 118 kc)	197
C-7 Nietrafna decyzja co do dywidendy podmiotu zagranicznego (art. 471 i 474 kc)	198
C-8 Zawyżenie podatku dochodowego (art. 471 i 405 kc)	200
C-9 Bezpodstawne odprowadzenie składek na ZUS (art. 471 kc)	201
C-10 Nieprawidłowe odprowadzanie składek na ZUS współnika spółki osobowej (art. 471 kc)	203
C-11 Nieodprowadzanie składek na ZUS (art. 471 kc)	204
C-12 Doprowadzenie do utraty zasiłku chorobowego (art. 471 kc)	206
C-13 Doprowadzenie do utraty zasiłku chorobowego na żonę przedsiębiorcy (art. 471 kc)	208
C-14 Spóźnione złożenie wniosku o dofinansowanie (art. 471 kc)	210
C-15 Utrata kontraktu ze względu na brak komunikacji z biurem rachunkowym (art. 471 i 746 kc)	213

C-16 Określenie szkody wyrządzonej przez biuro rachunkowe (art. 471, 361 i 362 kc)	216
C-17 Określenie szkody wyrządzonej przez biuro rachunkowe (art. 471 i 361 kc)	218
C-18 Wadliwe usługi biura rachunkowego jako przesłanka odpowiedzialności ubezpieczyciela (art. 471 i 822 kc)	220
C-19 Przedawnienie roszczenia wobec biura rachunkowego (art. 118 kc)	222
C-20 Nieprzyjęcie sprawozdania finansowego fundacji a wynagrodzenie biura (art. 734 kc)	223
C-21 Zarzuty pod adresem biura rachunkowego a jego wynagrodzenie (art. 735 kc)	224
C-22 Zarzuty pod adresem biura rachunkowego a jego wynagrodzenie (art. 735 kc)	226
C-23 Zarzuty pod adresem biura rachunkowego a jego wynagrodzenie (art. 735 kc)	228
C-24 Zarzuty pod adresem biura rachunkowego a jego wynagrodzenie (art. 735 kc)	228
C-25 Mały zakres prac biura rachunkowego a wynagrodzenie ryczałtowe (art. 735 i 751 kc)	230
C-26 Przedawnienie roszczenia biura rachunkowego o wynagrodzenie (art. 751 i 405 kc)	231
C-27 Przedawnienie roszczenia biura rachunkowego o wynagrodzenie (art. 751 kc)	232
C-28 Wynagrodzenie za okres wypowiedzenia bez wykonywania obowiązków (art. 735 kc)	233
C-29 Wykonywanie czynności księgowych na zlecenie (art. 734 kc)	234
C-30 Wynagrodzenie za zlecenie (art. 744 kc)	235
C-31 Ukrycie dokumentów księgowych firmy (art. 415 i 362 kc)	236
C-32 Przelewanie pieniędzy stowarzyszenia na konto prywatne (art. 415 kc) ..	238
C-33 Naruszenie tajemnicy zawodowej klienta (art. 415 i 24 kc)	239
C-34 Naruszenie dóbr osobistych osoby trzeciej (art. 415 i 24 kc)	240
C-35 Zaniżenie składki na ZUS od własnego wynagrodzenia (art. 405 i 471 kc) .	240

Kazusy pracownicze243

P-1 Błędy w księgowaniu (art. 32 i 52 kp)	243
P-2 Nieprawidłowe wykonywanie obowiązków (art. 32 i 52 kp)	245
P-3 Tryb rozwiązania umowy z powodu wadliwego wykonywania obowiązków (art. 32 i 52 kp)	246
P-4 Wadliwe prowadzenie księgowości firmy (art. 32 i 52 kp)	249
P-5 Niedopełnienie obowiązków (art. 52 kp)	250
P-6 Nieprawdziwość przyczyny wypowiedzenia (art. 32 kp)	252
P-7 Ogólnikowość przyczyn wypowiedzenia (art. 32 kp)	253
P-8 Błędy w czynnościach nieobjętych umową o pracę (art. 32 kp)	254
P-9 Błędy w sprawozdawczości finansowej i w płacach (art. 32 kp)	255
P-10 Wypowiedzenie umowy kierownikowi działu (art. 32 kp)	257

P-11 Niewłaściwe traktowanie podległych pracowników (art. 32 kp)	259
P-12 Niewłaściwe wykonywanie czynności kierowniczych (art. 32 kp)	260
P-13 Naruszanie przepisów o zamówieniach publicznych i o płatnościach bezgotówkowych (art. 32 kp)	261
P-14 Zaciąganie pożyczek od innych pracowników (art. 32 kp)	262
P-15 Zarzuty wobec osoby niemającej wykształcenia księgowego (art 32 kp) ...	263
P-16 Likwidacja księgowości wewnętrznej – przejście na outsourcing (art. 32 kp)	265
P-17 Likwidacja księgowości wewnętrznej – przejście na outsourcing (art. 32 kp)	265
P-18 Redukcja etatów (art. 32 kp)	267
P-19 Oszczędności płacowe wobec złej sytuacji firmy (art. 32 kp)	268
P-20 Ogólnikowość i nieudowodnienie zarzutów (art. 52 kp)	269
P-21 Powtarzające się przekraczanie uprawnień (art. 52 kp)	270
P-22 Niewykonanie obowiązku pobocznego (art. 52 kp)	271
P-23 Nieprzyjęcie zmiany warunków pracy (art. 52 kp)	272
P-24 Rozwiązanie umowy z księgowym – członkiem zarządu (art. 52 kp)	274
P-25 Poświadczenie nieprawdy w dokumencie KW na polecenie zwierzchnika (art. 52 kp)	274
P-26 Przechwytywanie klientów biura – pracodawcy (art. 52 kp)	276
P-27 Działalność konkurencyjna wobec biura jako pracodawcy (art. 52 kp)	276
P-28 Mobbing ze strony głównego księgowego (art. 52 kp)	277
P-29 Nieprawidłowości w obrocie kasowym (art. 52 kp)	279
P-30 Błędne fakturowanie oraz aroganckie zachowanie wobec przełożonego (art. 52 kp)	280
P-31 Odmowa przyjęcia do pracy po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności (art. 53 kp)	284
P-32 Nagana za nieprawidłowe wystawienie dokumentu (art. 108 kp)	285
P-33 Nagana za niewłaściwe wykonywanie obowiązków (art. 108 kp)	285
P-34 Nagana za niewłaściwe zachowanie wobec kontrahenta firmy (art. 108 kp)	287
P-35 Nagana za bezpodstawne pobranie pożyczki od firmy (art. 108 kp)	287
P-36 Odpowiedzialność materialna głównego księgowego (art. 114 kp)	289
P-37 Odpowiedzialność księgowego za mienie powierzone (art. 124 kp)	290
P-38 Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną pracodawcy (art. 82 i 114 kp) ..	291
P-39 Nienależne świadczenie urlopowe jako bezpodstawne wzbogacenie (art. 405 i 409 kc; art. 291 kp)	292
P-40 Przedawnienie roszczenia odszkodowawczego pracodawcy (art. 291 kp)	293
P-41 Określenie wykonywanej pracy w świadectwie pracy (art. 97 kp)	294
Kazusy karne	295
K-1 CIT-8 z zawyżeniem kosztów (art. 56 kks)	295
K-2 VAT-7 – składanie przez osobę reprezentującą biuro (art. 56 kks)	296
K-3 VAT-7 – osoba ponosząca odpowiedzialność (art. 56 i 62 kks)	298

K-4 Pomocnictwo do uszczuplenia VAT w zakresie handlu złomem (art. 56 kks)	299
K-5 Kierowanie składaniem nieprawdziwych deklaracji VAT przez księgowego (art. 56 i 61 kks)	301
K-6 Uchyłanie się od opodatkowania i składanie nieprawdziwych deklaracji (art. 54 i 56 kks)	302
K-7 PIT-36 Nieprawidłowa wartość początkowa środka trwałego (art. 56 kks) ..	304
K-8 Wielość nierzetelnych deklaracji składanych przez biuro (art. 56 kks)	305
K-9 CIT-8 z zaniżeniem przychodów i zawyżeniem kosztów (art. 56 kks)	305
K-10 PIT-36 z wykazaniem niewpłaconych zaliczek (art. 56 kks)	307
K-11 VAT-7 z uwzględnieniem faktury zakupu z następnego miesiąca (art. 56 kks)	307
K-12 Nieterminowe złożenie informacji VAT-UE przez biuro rachunkowe (art. 80a kks)	308
K-13 Niewpłacenie pobranych zaliczek na PIT – grzywna (art. 77 kks)	309
K-14 Niewpłacenie pobranych zaliczek na PIT – grzywna (art. 77 kks)	310
K-15 Niewpłacenie pobranych zaliczek na PIT – warunkowe umorzenie (art. 77 kks)	310
K-16 Niewpłacenie pobranych zaliczek na PIT – uniewinnienie (art. 77 kks) ...	311
K-17 Niewpłacenie pobranych zaliczek na PIT – znikomość (art. 77 kks)	312
K-18 Utrudnianie kontroli ZUS (art. 98 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)	313
K-19 Odmienna kwalifikacja podatkowa zdarzeń gospodarczych (art. 61 i 76 kks)	314
K-20 Nierzetelność ksiąg prowadzonych przez biuro rachunkowe (art. 61 kks) ..	315
K-21 Nieprzechowywanie ksiąg (art. 60 kks)	316
K-22 Odpowiedzialność kierownika za podawanie w księgach nierzetelnych danych (art. 77 rach)	317
K-23 Uwzględnianie w księgach nierzetelnych raportów kasowych (art. 77 rach)	318
K-24 Niezłożenie sprawozdania finansowego (art. 79 rach)	319
K-25 Niezłożenie sprawozdania finansowego firmy obsługiwanej przez biuro (art. 79 rach)	320
K-26 Poświadczenie nieprawdy w zaświadczeniu o zatrudnieniu (art. 271 kk) ..	320
K-27 Sfałszowanie faktury (art. 271 kk)	321
K-28 Pomocnictwo do wystawiania pustych faktur (art. 271 kk)	322
K-29 Tworzenie dokumentów wykazujących fikcyjne zatrudnienie (art. 271 kk)	323
K-30 Wystawianie nieprawdziwych dokumentów zaliczkowych (art. 271 kk) ...	323
K-31 Dokonywanie nierzetelnych wpisów w systemie informatycznym firmy (art. 271 i 287 kk)	324
K-32 Niezwrócenie przez biuro dokumentacji oraz pobranie wynagrodzenia z góry jako oszustwo (art. 276 i 286 kk)	325
K-33 Przelewy na własne rachunki bankowe w połączeniu z nierzetelną rachunkowością (art. 284 kk; art. 77 rach)	326
K-34 Przelewy na własne rachunki bankowe (art. 284 kk)	327

K-35 Przelewy na własne rachunki bankowe (art. 284 i 271 kk)	330
K-36 Przelewy na własne rachunki bankowe na szkodę szkoły (art. 284 kk)	331
K-37 Przelewy na własne rachunki bankowe (art. 284 kk)	332
K-38 Przywłaszczanie pieniędzy wypłaconych z banku (art. 284 kk)	333
K-39 Przejęcie pieniędzy wypłaconych z banku na nieformalne wydatki firmy (art. 284, 270 i 271 kk)	334
K-40 Przywłaszczanie utargów księgarni (art. 284 i 270 kk)	335
K-41 Przywłaszczanie pieniędzy z kasy przychodni (art. 284 kk)	336
K-42 Przywłaszczanie wpłat do firmy przez biuro (art. 284 kk; art. 77 rach)	337
K-43 Przywłaszczanie pieniędzy z PKZP (art. 284 i 271 kk)	338
K-44 Pomocnictwo do przywłaszczania pieniędzy z PKZP (art. 284 kk)	338
K-45 Przywłaszczanie pieniędzy firmy (art. 284 kk)	340
K-46 Przelewy na własne rachunki bankowe (art. 286 kk)	340
K-47 Przelewy na własne rachunki bankowe (art. 286 kk)	341
K-48 Oszustwo przez obrót fikcyjnymi fakturami (art. 286 kk)	342
K-49 Oszustwo przez fałszowanie deklaracji podatkowych (art. 286 i 270 kk)	343
K-50 Oszustwo prowadzącego biuro na szkodę firmy (art. 286 kk)	344
K-51 Pomocnictwo do oszustwa kredytowego (art. 286 i 297 kk)	345
K-52 Współsprawstwo w oszustwie kredytowym (art. 286 i 297 kk)	347
K-53 Oszustwo na szkodę ubezpieczyciela (art. 286 kk)	347
K-54 Pomocnictwo do wyłudzenia leasingu (art. 286 kk)	348
K-55 Oszustwo na szkodę dostawców w połączeniu z nierzetelną księgowością (art. 286 i 303 kk)	349
K-56 Działanie na szkodę ośrodka wypoczynkowego (art. 296 kk)	350
K-57 Działanie na szkodę przedsiębiorstwa osoby fizycznej (art. 296 kk)	351
K-58 Działanie na szkodę spółki z o.o. (art. 296 kk)	352
K-59 Pomocnictwo do udaremnienia egzekucji przez wystawienie nierzetelnej faktury (art. 300 i 271 kk)	353
K-60 Wyrządzenie szkody przez nierzetelne prowadzenie dokumentacji księgowej (art. 303 kk)	354
K-61 Utrudnianie czynności sprawdzających (art. 83 kks)	354
K-62 Utrudnianie czynności sprawdzających – uniewinnienie (art. 83 kks)	355
K-63 Nieterminowe wypłacenie wynagrodzeń i przekazanie odpisu na ZFŚS (art. 282 kp)	356
K-64 Niewydanie dokumentu Rp-7 (art. 218 kk)	358
.....	
Zestawienie orzeczeń	359

Wstęp

Niniejsza książka jest adresowana do trzech grup czytelników. Tytułowi **księgowi**, czyli osoby, które uczestniczą w prowadzeniu księgowości firmy, znajdą tu dotyczący ich grupy zawodowej i wyczerpujący w założeniu zestaw reguł odpowiedzialności – zarówno podatkowej, jak i cywilnej, pracowniczej czy karnej. Uwzględnione zostały tu wszystkie wchodzące w grę układy formalne między księgowym a firmą: od księgowego będącego pracownikiem firmy do księgowego prowadzącego własne biuro rachunkowe. Książka nie obejmuje problematyki związanej z finansami publicznymi, a w szczególności specyficznych zasad odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansowej. Przyjmujemy więc optykę właściwą wyłącznie przedsiębiorstwom prywatnym.

Drugą grupą adresatów są **osoby, które zarządzają firmami** zatrudniającymi księgowych, a więc zarówno właściciele firm, jak i menedżerowie. Dla nich książka ta jest przydatna z dwóch względów. Ilekroć w firmie, w zakresie szeroko rozumianej rachunkowości, stanie się coś złego, natychmiast pojawia się pytanie: kto za to odpowiada? Czasami przyjmuje się, że odpowiedzialność spoczywa na obojgu, a niekiedy, że tylko na jednym z nich. I dlatego przedstawione reguły odpowiedzialności księgowego często wpływają na zakres odpowiedzialności osób zarządzających firmami, które tym samym dowiedzą się z tej książki wiele o swojej własnej sytuacji prawnej. Ponadto po zapoznaniu się z opisanymi regułami zarządzający będą wiedzieli, za co i na jakich zasadach może odpowiadać zatrudniony przez nich księgowy, do którego mają pretensje o złe wykonywanie powierzonych obowiązków.

Trzecią grupą adresatów książki są prawnicy, którzy znajdą w niej przede wszystkim pieczołowicie zebrany zbiór 140 kazusów sądowych z ostatnich lat. Przydatna jednak może być dla nich również lektura zasad odpowiedzialności przedstawionych pod kątem sytuacji księgowego.

Książka ma mieć walor praktyczny. Nie ma więc w niej miejsca na teoryzowanie, które nie miałoby bezpośredniego przełożenia na praktykę. Zakłada się, że czytelnikami będą przede wszystkim nieprawnicy, co musi wpłynąć na jasność i zrozumiałość prowadzonych rozważań. Trzeba jednak zaznaczyć, że poruszana jest tu problematyka prawna, czasami złożona, a więc czytelnik musi skupić na niej uwagę, by dobrze pojąć przedstawiane reguły odpowiedzialności.

Ważną cechą książki jest **podział na dwie części**. W pierwszej, o charakterze ogólnym, przedstawione zostały **zasady** odpowiedzialności księgowego. Lektura tej części jest wysoce wskazana – zwłaszcza dla czytelników niebędących prawnikami – przed przejściem do części drugiej, w której znajdują się **kazusy**, czyli opisy przykładowych sytuacji wziętych z praktyki sądowej, ilustrujące zasady odpowiedzialności księgowych. Części te są ze sobą powiązane wzajemnymi odesłaniami, dzięki czemu, czytając o danej zasadzie odpowiedzialności, można łatwo przejść do przykładów jej zastosowania, a zapoznając się z kazusem – do zasady, która została w nim zastosowana.

Praktyczne nastawienie towarzyszące książce powoduje, że w treści nie ma odwołań do nader skąpej zresztą literatury przedmiotu. Ze względu na obiecaną przejrzystość wywodów odesłania do omawianych przepisów prawnych, choć niezbędne po to, by czytelnik mógł weryfikować treść książki i samodzielnie analizować swoją sytuację, przeniesione są z reguły do przypisów, w których, w najważniejszych przypadkach, zamieszczona jest treść całego przepisu. Dzięki temu czytelnik poznaje podstawę prawną prowadzonych wywodów – co jest warunkiem koniecznym oceny ich rzetelności – ale nie jest zmuszony do lektury samych przepisów.

Stosowane skróty

Akty prawne:

kc	Kodeks cywilny
ksh	Kodeks spółek handlowych
kk	Kodeks karny
kks	Kodeks karny skarbowy
kp	Kodeks pracy
kw	Kodeks wykroczeń
op	Ordynacja podatkowa
rach	Ustawa o rachunkowości

ustawa o CIT	Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych
ustawa o PIT	Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych
ustawa o VAT	Ustawa o podatku od towarów i usług

Sądy:

SA	sąd apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	sąd okręgowy
SR	sąd rejonowy

Pozostałe:

PKZP	pracownicza kasa zapomogowo-pożyczkowa
US	urząd skarbowy
ZFŚS	zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych